

Opsamling på temadrøftelse om inklusion

– Sammen om skolen København

Medarbejderperspektivet

- Hvis vi skal lykkes, er det en forudsætning, at de forskellige fagligheder arbejder sammen på tværs og er enige om et fælles fagligt ståsted. Det kan fx ske i regi af Sammen om skolen, hvor vi omsætter visioner og frisættelse i et fagligt fællesskab.
- Vi skal blive bedre til at bruge den fællesmængde af kompetencer, vi har til rådighed, til læring og til at støtte alle eleverne. Faggrænserne skal være mindre vigtige, og der skal være en mere fleksibel tilgang til opgaverne.
- Rammerne og strukturerne spænder nogle gange ben, hvordan vi kan arbejde fleksibelt i praksis.
- Lærerfagligheden og pædagogfagligheden – medarbejderne – skal være med til at udvikle skolen og have den nødvendige kompetenceudvikling og tid til at løfte den opgave. Udviklingen skal ske lokalt på den enkelte skole.
- Vi vil gerne være mere mobile som fagpersoner, så det ikke altid er børnene, som skal opleve skifte og omstille sig, men at det er os voksne, som følger barnet.
- Der er flere forskellige veje til at sikre at vi har de rette specialpædagogiske kompetencer i praksis. Vi kan både trække på specialisering udefra, men vi kan også bruge den ekspertise, vi har i kommunen i forvejen. Det vigtigste er dog, at ekspertisen er tæt på praksis helt ude i klasselokalet.

Fælles drøftelse

- Dem der har brug for særlig hjælp, har ikke brug for den samme hjælp.
- Rammerne har betydning, fx antal i klassen, mulighed for at skifte plads, akustik mm.
- Inklusionsdagsordenen hænger sammen med kultur, trivsel og mobning mm. Det kalder på konsekvent, inkluderende børnesyn.
- Folkeskolens læring handler også om at blive medborger, ikke blot at få nogle faglige kompetencer
- Vi skal ikke tale om "sammen om den skole vi har", men om "sammen om den skole vi vil have". Og så skal vi også holde op med at måle på den samme måde.
- Inddragelse er afgørende – ikke bare nu, men kontinuerligt. Det gælder både lærerne, lederne og pædagogerne – og forældrene og børnene.

Forældreperspektivet

- Forældrene opfører sig som 'Forbrugs-forældre'. Det handler om, hvad de har ret til, og de har svært ved at se, hvorfor de skal stemple ind i fællesskabet.
- Forældregrupper har tilbøjelighed til at pege problemerne ud (Det er den elev, det er galt med...)
- Kulturen blandt forældre udfolder sig ikke kun i klasserummet, men er tilstede på mange arenaer i samfundet (og påvirket af mange forskellige ting).

Løsninger:

- Vi skal have et stærk narrativ om hvad 'Folkeskolen er for alle' betyder.
- Alle forældre skal være med fra skolestart (Brug Skole og forældres materiale).
- Gøre det tydeligere, hvad det er for et samarbejde, vi ønsker mellem skole og forældre. Der skal skabes en alliance i samarbejdet, men 'definitions magten' ligger hos personalet (det er ikke ligestillet).
- Skolerne skal blive meget bedre til at fortælle, hvordan de arbejder. Det skal være tydeligt for forældrene, så de bliver betrygget i, at der er styr på det. Forældrene har behov for viden, for at kunne føle den tryghed og tillid til skolen.
- Forældrene skal måske inddrages mindre (lige nu er de inddraget i rigtig meget, og er kommet meget langt ind i klasserummet).
- Vi skal arbejde hen imod en aftabuisering, hvor det er normen at tale åbent om diagnoser og udfordringer hos børn.

Fælles drøftelse

- Hvordan kan forældrene blive medskabere af narrativet om den nye skole (for det er nyt, og kommer til at være meget anderledes, end det vi kender fra i dag)
- Skolen skal afspejle samfundet - dvs. at vi er forskellige, alle har særheder og nogen stikker ud, og det skal der være plads til.
- Har forældrene fået for meget autoritet og for lidt ejerskab til skolen?
- Uddannelse af forældrene i de første år i skolen?
- Vigtigt at Københavns Kommune gør inklusion til en skal-opgave, sådan at alle skoler arbejder i samme retning.
- Der skal skabes tydelighed om rolle fordelingen: hvad er hhv. skolens og forældrenes ansvar?

Elevperspektivet

- Plads til alle: Eleverne havde stort fokus på, at der skal være plads til alle, og at et blandt andet betyder, at undervisningen skal være differentieret. Der skal være plads både til dem der vil sidde og arbejde selvstændigt med opgaver i ro samt plads til dem, der har brug for ekstra støtte og plads til at bevæge sig.
- Der skal være åbenhed om at alle er forskellige og også gerne oplysning til eleverne om det, meget gerne fra en tidlig alder. Hvad betyder det, at være forskellige? Hvordan kan man være forskellig?
- Frygt for segregering. Vi skal segregere så få som muligt – det er ikke godt for eleverne at blive udelukket fra fællesskabet. Det betyder, at vi skal arbejde på at vi kan tale om, at vi er forskellige og har forskellige behov – det må ikke være et tabu.
- Det er godt med opdeling og differentiering i undervisningen, eksempelvis i visse fag som dansk og matematik. Eleverne oplever ikke denne differentiering som en barriere for fællesskabet.
- Vi skal have tidligere støtte til de elever, der har behov for det. Derudover er det vigtigt, at støtten er tilgængelig, når der er behov for det og i de fag, hvor behovet er størst.
- Ønske om mindre klasser. 28 er mange for eleverne at forholde sig til, især hvis man har lidt andre behov for hjælp eller ro.
- De fysiske rammer kan have en stor betydning for effektiv undervisning, der kan rumme flere forskellige behov – et par akustikplader kan gøre en stor forskel for støjniveauet og dermed trivslen.

Fælles drøftelse

- Hvordan sikrer vi, at der er plads til alle i fællesskabet og samtidig bevarer et højt fagligt udbytte for eleverne?
- Stigmatiseringen af at være anderledes eller at have anderledes behov skal minimeres.
- Lærerne og pædagerne skal undervises i at håndtere forskellige behov
- Vi skal have et sprog for det at være anderledes.
- Introduktion af specialpædagogiske værktøjer, eksempelvis pause-kasser: Eleverne kan selv bestemme indholdet i pause-kassen, som kan være tuscher, fidgetspinnere eller andre dimser, som man kan bruge til at få en pause.

Pointer i den fælles afsluttende opsamling

- Det er positivt at det inkluderende børnesyn går på tværs af alle perspektiver – vi er enige om, hvad målet er.
- Eleverne understreger hvor vigtigt det er, at vi formår at skabe fællesskaber, hvor de fleste elever kan være. Det er aldrig godt for nogen at stå udenfor fællesskabet.
- Fagligheden skal i centrum, og det kræver at vi har skoleledere, som er tæt på og kan reagere hurtigt.
- Det sociale kommer før det faglige, og det skal afstemmes med forældrene helt fra børnehaveklassen.
- Det er en vigtig pointe, at der nu er opbakning til opgaven hele vejen rundt. Sådan var det ikke i 2012 med inklusionsreformen.
- Hvis vi skal lykkes med opgaven, kræver det at vi stopper med kun at måle på fagligheden. Vi skal måle på trivsel og inklusion i stedet.
- Det er afgørende at vi inddrager medarbejderne i forandringen.

INKLUSION: FØR OG NU?

5. MARTS 2024

LOTTE HEDEGAARD-SØRENSEN
LEKTOR

MOMENTUM/KL-TOPMØDE

Rekordmange folkeskoleelever går i et specialtilbud.** Det viser en ny Momentum-analyse, som også belyser, at et stigende antal børn starter skolegangen direkte i specialtilbud, og at kun et fåtal vender tilbage til en almenklasse. Og det har konsekvenser både for børnene, folkeskolen og samfund, mener KL. Flere aktører er enige og kalder på **mere samarbejde, viden og ressourcer.

*Antallet af folkeskolebørn, som går i specialtilbud, stiger år for år. Helt nye tal viser, at der i dette skoleår er omkring **34.400 børn** i de danske folkeskoler, som går i et specialtilbud, mens der tilbage i skoleåret 2015/16 kun var omkring **27.300 børn**. En stigning på **26 procent**. Det betyder, at andelen af elever der i dette skoleår går i et specialtilbud er kommet helt op på **6,5 procent**, mens tallet kun lå på **4,8 procent i 2015/16**. Det viser beregninger, Momentum har foretaget på baggrund af data fra FLIS"(Jeppe Dalgaard, 2023).*

INKLUSION: LÆRING(UDBYTTE) ELLER DELTAGELSE?

- **Inklusion 2010-2012: (Første lovgivning).**
 - Etisk, rettighedsbaseret og med fokus på børns demokratiske deltagelse.
- **Inklusion 2014-2023: (Skolereform).**
 - 'Alle skal lære så meget som muligt' i en bestræbelse efter at øge læringsudbytte.

NÅR DET OP-DELES

- ”Det er svært nok at differentiere, hvis man bare tager udgangspunkt i en *almindelig elevgruppe*. Nu er der kommet sådan en gruppe *’inklusionselever’*, som får det mærkat, fordi de står lidt *udenfor* differentieringen.
- Jeg tænker, at differentiering hænger sammen med den **almindelige undervisningsopgave.**”

KRITIK AF PSYKOLOGISERING AF PÆDAGOGIK?

- Psykologisering, psykiatisering og medikalisering som tendens.
- Patologisering af menneskelig lidelse (Brinkmann, 2010).
- ”En terapeutisering af hverdagslivet” (Brinkmann, 2010).
- **En pædagogisk, didaktisk tilgang, der åbner og vender sig mod børns deltagelse i fællesskaber og i verden.**

SELVFORHOLD ELLER ENGAGERET DELTAGELSE?

- Hvis vi skal arbejde med trivsel og mistrivsel, så skal vi vende os mod engageret deltagelse i undervisningen.
- Elevernes omverdensvendthed (som fagene kan løfte) og ikke deres selvforhold!
- Inklusion er ikke for 'de få' – det er for alle og handler om god undervisning.

ET FORSØG PÅ AT SAMLE

- Inklusion er IKKE noget andet end undervisning: Også undervisning i fag.
- Inklusion er IKKE noget, som andre faggrupper kan løse på andre tidspunkter!
- Inklusion knyttes til lærerfagligheden: Undervise forskellige børn.
- Inklusion er ikke noget, der udelukkende angår trivsel og fællesskab, derimod er trivsel, fællesskab og undervisning i fag hinandens forudsætninger:
 - Opgør med fokusering på elevernes selvforhold.
 - PPR I MERE UNDERVISNINGSUDVIKLENDE ROLLER/TIDLIG INDSATS?
- **Forskningsoversigter:** "Inklusion og eksklusion i undervisningen" og "Inklusion og eksklusion i undervisningen i fag"
<https://dpu.au.dk/viden/paedagogiskindblik/inklusion-og-eksklusion-i-skolen>

UNDERVISNING OG INKLUSION?

God undervisning er inkluderende undervisning!

- **Eksklusion:** Klasserumskultur (majoritetskulturens dominans), negative forventninger til børns deltagelse, læremidler, sprog og undervisningsmetoder.
- **Inklusion:** Opgør med 'one-size-fits all'.
 - Elevcentrering, differentiering, elevinddragelse.
 - Uden at det koster noget for klassefællesskabet med en tilgang, hvor 'de fleste' undervises (på samme måde) og der laves særlige tilrettelæggelser for de få!

SPECIALPÆDAGOGIK I INKLUSIONSTIDER?

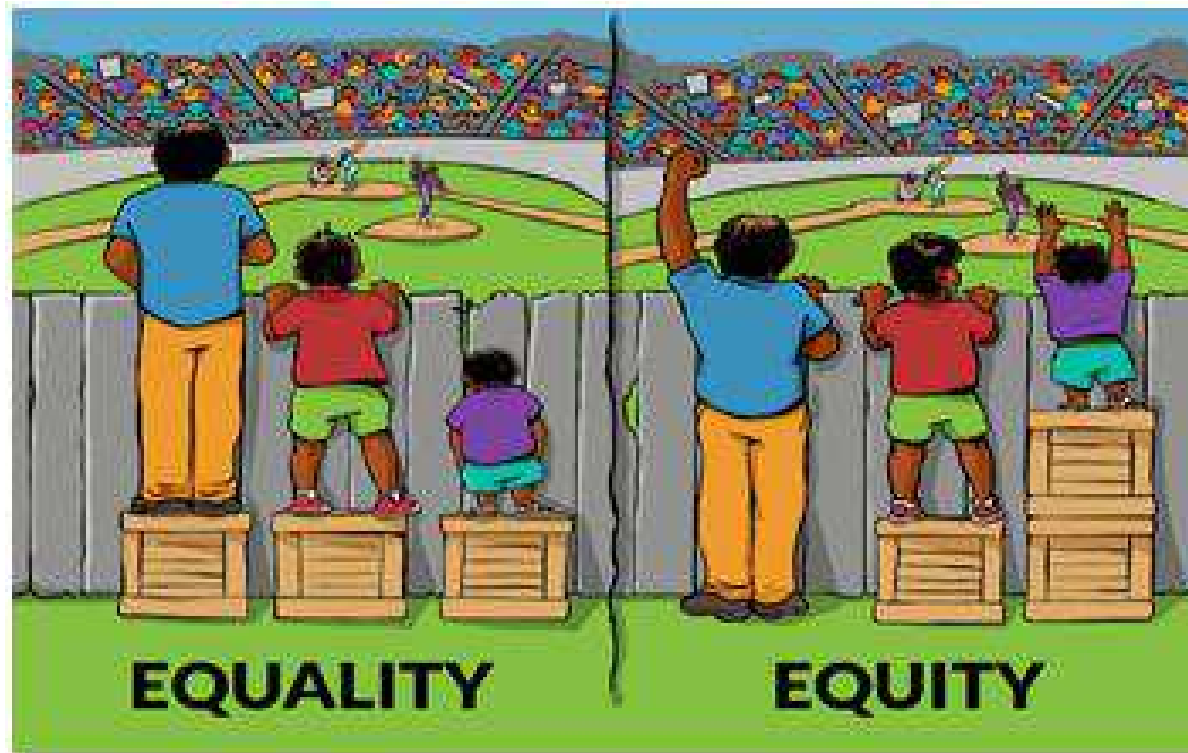

INKLUSION OG SPECIALPÆDAGOGIK

- **INKLUSION:** '.....at skabe **læringsmuligheder og adgang for alle**; ved at udvide det, som almindeligvis er tilgængeligt for alle og ikke ved at anvende undervisningstilgange, som retter sig mod 'de fleste' og at lave særlige og ekstra tilrettelæggelser for 'de få' (som oplever vanskeligheder).
- Derfor er læreres perspektiver på **specialpædagogisk og inkluderende pædagogik i relation til børnediversiteten et væsentligt aspekt af undervisningsplanlægning**' (Florian and Black-Hawkins, 2011: 818).

INKLUSION?

- Lige muligheder betyder, at læringsmiljøer og undervisningen må tilpasses til de elever, som udgør børnefællesskabet.
- Elever med funktionsnedsættelser.
- Elever med andre kulturelle baggrund.
- Elever i sociale vanskeligheder/bolig/familie.
- Elever i følelsesmæssige vanskeligheder.
- Elever med indlæringsvanskeligheder.

ENS OG 'ONE-SIZE-FITS-ALL'

- En lærer, et fag, et klasselokale, et emne/tema og mange forskellige børn (nogle med behov for særlig støtte) – op til 28 elever/børn.
- Et læringsindhold til alle, lærere der introducerer til det på samme måde for alle børn, alle børn arbejder med det samtidigt – og indenfor samme tidsramme.

MÅL FOR UNDERVISNINGSUDVIKLING

- Hvordan tilrettelægges en undervisning, der fleksibelt tager udgangspunkt i alle børns forudsætninger, interesser, potentialer og baggrunde?
- Hvordan kan vi behandle børn forskelligt uden at stigmatisere nogle (undlade at sikre deltagelse)?
- Hvordan kan vi arbejde med det samme faglige, nationale mål og skabe forskellige adgange og tilgange.

UDL

- UDL er ikke en metode eller et færdigt didaktisk design.
- En tilgang, der tilbyder lærere nogle konkrete didaktiske greb, der skaber mere fleksibilitet i undervisningen.
- UDL fremmer en undervisning, der har fokus på flere muligheder for at få adgang til læringsindholdet og til at udtrykke sig i læreprocesser.

UDL:

- The why: Interesse. Hvorfor skal jeg lære det, som jeg skal lære?
 - The what: Indtryk, veje og information. Hvad skal jeg lære?
 - The how: Udtryk, teknologier. Hvordan lærer børnene bedst?
-
- Børns indflydelse på fx arbejdsmetoder er af afgørende betydning for børns lyst, ejerskab, mod til – samt engagement i - undervisningen (Skaalvik & Skaalvik, 2005).
 - <https://reachingthehardtoreach.eu/>

INKLUSION, UNDERVISNING OG SPECIALPÆDAGOGIK

Undervisning, inklusion **og specialpædagogik:**

- Samarbejde mellem fagprofessionelle med 'særlig og specialiseret viden' og lærere om at forberede, udføre og evaluere undervisningen.
- Mange faggrupper: Afhængig af børnegruppen.
- TID til samarbejde (flerfagligt) og samarbejde med børn – om at udvikle undervisningen!

KVISU: KVALITETSVURDERING

FORMÅL

- Ord på: Inklusion, undervisning og specialpædagogik i samlet pædagogiske/didaktiske ramme.
- Skemaet: Hvordan lærere kan arbejde med (sammen med andre pædagogiske faggrupper) kan udvikle kvaliteten i undervisningen.

DE GODE SPØRGSMÅL?

- Hvordan behandler vi børn forskelligt, uden at nogle ekskluderes?
- Hvordan kan forbindelser etableres mellem pædagogisk, didaktisk og specialpædagogisk faglighed?
- Hvordan kan vi inddrage børn, så lærere lærer børnene bedre at kende og børnene lærer sig selv bedre at kende?

AARHUS
UNIVERSITET

Invitation: Workshop om inkluderende børne- fællesskaber

Hvordan kan langt flere københavnske børn og unge lære og trives i almenskolen? - og færre have behov for specialtilbud?

Antallet af elever i specialtilbud stiger fortsat nationalt og i København. Derfor har Borgerrepræsentationen ved budget 2024 afsat midler til at gennemføre en analyse af Københavns special- og almenområde.

Analysen skal blandt andet afdække hvordan almenområdet skal udvikles og organiseres, og hvordan vi kan sikre børn og unge den rette støtte, hvad enten det er i almen- eller specialtilbud.

[Du kan læse mere om analysen her.](#)

På workshoppen får lærere, pædagoger, elever, forældre, forskere, faglige organisationer, interesseorganisationer og politikere fra Børne- og Ungdomsudvalget mulighed for sammen at drøfte hvordan alle børn og unge uanset udfordringer og ressourcer oplever sig som en del af fællesskaberne i dagtilbud og skoler.

Du inviteres derfor til workshop:

Mandag d 29. april 2024 Kl. 14.00-17.00 i Festsalen på Københavns Rådhus.

Vi afslutter dagen med rådhuspandekager til dem der har lyst.

[Tilmelding via dette link – deadline 15. april](#)

Jeg håber, at du og de øvrige deltagere vil være med til at gøre mig og resten af Børne- og Ungdomsudvalget klogere på hvordan vi sammen kan skabe fremtidens inkluderende børnefællesskaber.

Med venlig hilsen
Børne- og Ungdomsborgmester
Jakob Næsager

